

Dit exemplaar bestaat uit 9 blz.

GEHEIM

HET 8ste WERELDJEUGDFESTIVAL IN HELSINKI

(28 juli - 7 augustus 1962)

S a m e n v a t t i n g

Evenals het vorige werd ook dit festival in een neutraal land gehouden. Behalve dat de manifestatie in Helsinki kennelijk minder goed was voorbereid, deden zich bovendien situaties voor, waarmee de organisatoren geen of onvoldoende rekening hadden gehouden. De hervatting van de Russische kernbomproeven op 5 augustus kwam voor de communistische vredespropaganda, die ook op dit festijn de boventoon voerde, wel op een zeer ongelegen moment.

Het aantal deelnemers bleef beperkt tot 13.000. De Nederlandse delegatie omvatte 207 jongeren, waaronder een groep van 25 niet-communistische studenten. De reis heen en terug werd per trein afgelegd. De huisvesting in Helsinki was goed; het eten heel wat minder.

De houding van de Finnen was correct, zij het uiterst koel en gereserveerd. Blijkbaar duldden zij slechts het festival en zijn deelnemers, omdat hun door politieke druk van buiten af geen andere keus was gelaten.

De indruk bestaat dat dit festival voor de communisten nog minder succes heeft opgeleverd dan het vorige, dat in 1959 in Oostenrijk werd georganiseerd. Opnieuw is aan de leiding gebleken dat het moeilijk is een massale bijeenkomst als deze te organiseren zonder de uitgebreide hulp en steun van een sympathiserende overheid en van de bevolking van het gastland.

GEHEIM

G E H E I MHET 8ste WERELDJEUGDFESTIVAL IN HELSINKIInleiding

Van 28 juli tot en met 6 augustus 1962 werd onder auspiciën van de communistische Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ) en de Internationale Unie van Studenten (IUS) in Helsinki het 8ste Wereldjeugdfestival gehouden. Het was de tweede maal dat een dergelijke manifestatie in een neutraal land plaatsvond. De voorbereiding was minder goed dan de vorige keer. Bovendien deden zich voor de organisatoren onverwachte situaties voor, zoals uit dit verslag zal blijken.

Het aantal deelnemers bleef beperkt tot ruim 13.000. Dat is 5000 minder dan in 1959 in Wenen, terwijl aan het in 1957 in Moskou gehouden 6e festival 30.000 personen deelnamen. Van de festivalgangers kwamen er 4100 uit West- en 3100 uit Oost-Europa. Azië, Afrika en Zuid-Amerika waren vertegenwoordigd met resp. 1800, 1000 en 1100 jongeren.

De heenreis

De Nederlanders vertrokken op 24 juli uit Amsterdam. Per trein reisden zij via West- en Oost-Duitsland, door Polen en de Sowjet-Unie naar Finland. Alhoewel de stemming onderweg goed was, viel de reis, die 4 dagen en 3 nachten duurde, de deelnemers wel erg lang. In Potsdam, dichtbij West-Berlijn, werd de reis onderbroken. Om dit stadsdeel en de Berlijnse muur te vermijden, werden de festivalgangers per autobus over Oostduits gebied naar Oraniënburg gereden, alwaar werd overnacht. De volgende morgen werd het voormalige concentratiekamp Sachsenhausen bezocht, waarna de deelnemers in Oost-Berlijn op de trein werden gezet. Samen met delegaties uit België, Frankrijk, Italië, Canada en Chili vertrokken de Nederlanders per speciale festivaltrein naar Finland.

Tijdens de reis door Duitsland en Polen moesten de deelnemers genoeg nemen met zitplaatsen (ook 's nachts). De verstrekte voedselpakketten waren in Polen van een aanzienlijk mindere kwaliteit dan in Oost-Duitsland. (Na het passeren van de Russische grens bij Brest waren er ook slaapwagens beschikbaar en werd gegeten in de restauratie van de trein.)

• Tot aan de Russisch-Finse grens werden de festivalgangers overal waar de trein stopte, door de bevolking "spontaan" verwelkomd met bloe-

men, zang en dans. Bij de ontvangst in Vyborg aan de Russisch-Finse grens waren nog al wat Russische studenten aanwezig. Zij bleken uit Leningrad afkomstig en speciaal met het oog op de aankomst van de festivaltrein naar Vyborg te zijn gestuurd. Zij sneden bij voorkeur religieuze onderwerpen aan, maar staken daarbij niet onder stoelen en banken dat zij zelf niet in een God geloofden.

Samenstelling delegatie

De Nederlandse delegatie telde 207 jongeren, waarvan 75 % communisten of communistisch georiënteerden. Ook maakten 25 niet-communistische studenten deel uit van de delegatie. Zij gingen naar het festival om persoonlijk contact te leggen met jongeren uit de ontwikkelingslanden, teneinde een tegenwicht te kunnen vormen tegen de communistische propaganda.

Delegatie-leiding

Alhoewel ditmaal ook niet-communisten waren opgenomen in de delegatie-leiding (zij bezetten 5 van de 15 plaatsen), hadden de communisten er wel voor gezorgd het roer niet uit handen te geven. Als voorzitter trad op de communist drs. André de LEEUW, die ook voorzitter van het Nederlands Festivalcomité is. Lenie HAKS, lid van de dagelijkse leiding van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) en voorzitter van de Organisatie Progressieve Studerende Jeugd (OPSJ), trad als secretaresse op en was tevens belast met de zakelijke leiding. Er waren twee communistische en twee niet-communistische vice-voorzitters. De communisten waren Paul GEERLIGS van de OPSJ en Roel WALRAVEN, vice-voorzitter van het ANJV. Berend Jan de BOO, lid van de ANJV-dagelijkse leiding en voorzitter van het Amsterdamse district van het verbond, was verantwoordelijk voor de zogenaamde landenontmoetingen.

Verblijf in Helsinki

In Helsinki werden de delegaties uit de verschillende landen in moderne scholen ondergebracht. Het gebouw waarin de Nederlanders werden gehuisvest, lag 15 km van het stadscentrum. De outillage en de sanitaire voorzieningen waren uitstekend. Minder goed was het met het eten gesteld. De porties brood waren veel te klein. De hoofdmaaltijd bestond

veelal uit enige in de schil gekookte aardappelen met wat vlees. Groente werd niet verstrekt. De middag- en avondmaaltijd moesten in een restaurant genuttigd worden. De onderlinge afstand tussen het stadscentrum, de school en het restaurant, bleek al spoedig grote praktische bezwaren op te leveren. Gedurende de laatste paar dagen werd om organisatorische redenen de warme maaltijd reeds tussen 8 en 10 uur 's morgens verstrekt. Hierover ontstond nogal wat misnoegen.

Met de sterk afwijkende voedingswijze van de Oosterlingen was geen rekening gehouden. De Indonesiërs, door de Nederlanders voor een rijsttafel uitgenodigd, bleken uitgehongerd te zijn. Wat de festivalpot schafte, hadden zij niet door hun keel kunnen krijgen.

De Russische, Poolse en Oostduitse delegaties, die op de schepen waarmee zij naar Helsinki waren gekomen, verblijf hielden, kregen een veel betere voeding dan de rest van de deelnemers.

In de school waar de Nederlanders waren gehuisvest, zorgde een aantal Finnen voor de orde en netheid. Zij waren ook belast met de controle op de deelnemers bij het betreden van het schoolgebouw.

Het vervoer van de festivalgangers in de Finse hoofdstad werd verzorgd door ca 200 bussen uit de Sowjet-Unie, Polen en Oost-Duitsland. Het vervoer was gratis. Vanwege de grote onderlinge afstanden was dit aantal bussen toch nog ontoereikend. Bij gebruikmaking van de Finse lijnbussen en -trams, genoten de festivalgangers echter geen reductie.

Houding Finse bevolking

Over het algemeen was de houding van de Finse bevolking uiterst koel en gereserveerd. De deelnemers werden dit reeds gewaar toen de festivaltrein het eerste station op Fins grondgebied binnenreed. Er was weinig belangstelling en ook de ontvangst in Helsinki haalde niet bij het enthousiasme van de bevolking van Oost-Duitsland, Polen en de Sowjet-Unie.

De Finnen gaven de indruk het festival en zijn deelnemers slechts te dulden, omdat hun door buitenlandse politieke druk geen andere keus was gelaten. Uitbundig toonden zich alleen de Finnen die een door de Nederlandse delegatie georganiseerde vriendschapsbijeenkomst bijwoonden. Zij bleken echter allen van communistische huize te zijn.

Het is niet duidelijk wie de organisatoren waren van de in de eerste dagen gehouden anti-festival-betogingen van Finse jongeren. De Finse niet-communistische jeugd- en studentenorganisaties distancierden zich ervan en riepen hun leden op zich correct te gedragen. Ongetwijfeld lieten zij zich daarbij leiden door de moeilijke positie waarin hun regering zich ten opzichte van de Sowjet-Unie bevond.

Het festival

De officiële opening vond op 29 juli in het Olympisch Stadion plaats. De delegaties uit de verschillende landen marcheerden in alfabetische volgorde het stadion binnen. De Oosteuropese deelnemers droegen landsgewijze een soort festivaluniform. Alhoewel het gesprokene aan de Nederlanders voorbij ging, werd de bijeenkomst indrukwekkend genoemd.

Het programma van het festival omvatte talrijke sportmanifestaties, culturele bijeenkomsten en discussievergaderingen. Elke dag had zijn eigen thema. Zo werd er een Finland-dag gehouden en één gewijd aan de wetenschappelijke ontwikkeling en vooruitgang. Deze werd bijgewoond door de Russische ruimtevaarder GAGARIN. Ook werd een dag besteed aan de kortgeleden onafhankelijk geworden staten en aan de solidariteit met jongeren uit de landen, die nog onder koloniaal bestuur zijn.

Tijdens een studentenseminarium, gewijd aan de vrede en de nationale onafhankelijkheid, deed zich een incident voor. De Nederlandse student Hans BEUKER gaf zijn gehoor (ca 250 personen) de raad liever het levende Russische imperialisme dan het snel verdwijnende Westerse kolonialisme op de korrel te nemen. Zowel bij de Oosteuropese als de Afro-Aziatische festivalgangers verwekte zijn toespraak veel wrevel. Hem werd het verder spreken dan ook onmogelijk gemaakt. Nadien trachtte de Nederlandse communist Maud BOSMART, bestuurslid van de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles", het woord te verkrijgen. Aangezien de organisatoren kennelijk bang waren dat ook hij als Nederlander critiek wilde spuien, mocht hij niet spreken. Op de slotzitting van het seminarium werd een door de OPSJ en Perikles opgestelde verklaring voorgelezen, waarin men zich distancierde van BEUKER en daartegenover het communisme bejubelde.

Naast deze bijeenkomsten vonden ook beroeps- en landenontmoetingen plaats. De contacten tussen beroepsgenoten werden ditmaal kennelijk minder belangrijk geacht dan bij vorige festivals het geval was. De nadruk viel meer op gezelligheid en ontspanning.

Van de zijde der festivalorganisatoren bestond wel veel belangstelling voor de landenontmoetingen. Speciaal die van de Nederlanders met de Indonesische delegatie had hun aandacht.

De Indonesiërs werden toegesproken door de communisten André de LEEUW en Roel WALRAVEN. Beiden zeiden dat het noodzakelijk was de vriendschapsbanden nauwer aan te halen, nu Nederland en Indonesië over Nieuw-Guinea tot een vergelijk waren gekomen.

Regie

Gedurende het festival was er een duidelijke communistische regie merkbaar. Op een d.d. 28 juli gehouden vergadering van het International Preparatory Committee (IPC) werd gewaarschuwd tegen de anti-festivalactiviteiten, die als fascistisch werden gebrandmerkt. Naar verluidt zouden speciaal de Afro-Aziatische comité-leden deze kwalificatie voor zoete koek hebben aangenomen.

Onmiddellijk na aankomst in Finland werd aan elke delegatie als gids een Fin toegevoegd, die vergezeld was van één of meer tolken. Deze gidsen bleven voor de duur van het festival bij de verschillende delegaties. De indruk bestaat dat zij eenzelfde functie vervulden als de zgn. "Betreuer" tijdens het 7e Wereldjeugdfestival in Wenen. Die vormden met elkaar een klein maar betrouwbaar instrument, met behulp waarvan de festivalleiding in staat was zich dagelijks een beeld te vormen van wat er in de diverse delegaties omging.

Toen de communisten in de Nederlandse delegatie er achter kwamen dat de niet-communistische studenten geregeld contact onderhielden met Afro-Aziaten, werd daar onmiddellijk een stokje voor gestoken. Opeens bleek het niet meer mogelijk met de normale deelnemerskaarten toegang tot de verblijven van andere delegaties te verkrijgen.

Tijdens een vergadering van de Nederlandse delegatie-leiding op 2 augustus vertelde de niet-communistische studente Adrienne HERMANS dat een anti-atoombomgroep in de Deense delegatie van plan was tijdens de slotmeeting op 6 augustus de eigen A.A.-vlag mee te dragen en daarachter zoveel mogelijk nationale vlaggen te verzamelen. Zij verzocht

toestemming zich met de Nederlandse vlag daarbij aan te sluiten. Het is duidelijk dat dit verzoek de communisten niet welgevallig was, weshalve nadien ook het contact met de Denen onmogelijk werd gemaakt.

Slotdemonstratie

De laatste dag die geheel in het teken van een demonstratie voor de vrede zou staan, bracht voor de organisatoren onverwachte moeilijkheden mee. Op 5 augustus had de Sowjet-Unie haar proeven met kernwapens hervat. Hierdoor werd kracht bijgezet aan het plan van de Deense A.A.-groep tegen kernbomproeven te demonstreren. Met Nederlandse en Engelse studenten kwam de groep overeen borden mee te voeren met de leuze "No more tests in East and West". De festivalleiding weigerde echter daarvoor toestemming te geven, terwijl de Finse politie, bang voor ordeverstoring, de leuze verbood. Bedoelde studenten, in totaal 50, hebben zich daarop onttrokken aan deelneming aan de slotdemonstratie van het festival.

Na afloop hiervan vond nog een slotmeeting plaats, die slecht georganiseerd was en onordelijk verliep, waardoor het festival als een nachtkaars uitging.

Appèl aan de jeugd

Aan het slot van het festival werd een oproep aan de jeugd van de hele wereld uitgegeven. Het festival was volgens dit appèl één grote demonstratie geweest voor de gezamenlijke wens tot vrede en vriendschap, tot het beëindigen van alle proeven met en het uitbannen van kernwapens en tot het sluiten van een ontwapeningsverdrag. Dit alles om de overwinning van de grondslagen van nationale onafhankelijkheid en vreedzame coëxistentie tussen staten met verschillende sociale systemen te verzekeren.

Opmerkelijk is dat "De Waarheid" deze oproep in het geheel niet publiceerde, terwijl "Neues Deutschland", het orgaan van de Oostduitse communistische partij, de passage over het beëindigen van de proeven met kernwapens weglief. Slechts de "Humanité" van de Franse C.P. gaf de verklaring in extenso.

De terugreis

De terugreis, waarbij nagenoeg dezelfde route als op de heenweg werd gevolgd, was veel minder goed georganiseerd. De trein bood lang niet voldoende plaats aan alle passagiers, die van deze vervoersgelegenheid gebruik wilden maken. Een groot aantal festivalgangers reisde mee tot Warschau om daar deel te nemen aan het 6e congres van de WFDJ, dat van 10-16 augustus werd gehouden. De Nederlanders waren verspreid over de hele trein. Vooral voor de meisjes bracht dat bezwaren met zich mee. Zij moesten hun coupé's delen met Iraanse jongens, die nogal vrijpostig waren.

Ook was er tijdens het eerste traject geen eten verkrijgbaar. De deelnemers kwamen met een lege maag in de Sowjet-Unie aan. Speciaal de Afrikanen namen daarmee geen genoegen en gaven van hun verontwaardiging blijk door tegen de conducteurs te schreeuwen.

In Oost-Berlijn aangekomen werden de Nederlandse festivalgangers in de gelegenheid gesteld een rondrit te maken en de muur te bezoeken. Bij het vertrek van de trein van het Ostbahnhof was de contrôle zeer streng. Alleen de Nederlanders werden toegelaten. Geen enkele Oost-Duitser mocht hen vergezellen, ook niet zij die de Nederlanders de gehele dag hadden begeleid. Deze maatregel liet niet na diepe indruk te maken, ook op de jonge communisten.

Bezoek aan de Sowjet-Unie

Van Russische zijde werden 10 Nederlandse jongeren uitgenodigd om in aansluiting op het festival een bezoek van een week aan de Sowjet-Unie te brengen. Van het ANJV, de OPSJ en "Perikles" hebben 7 personen aan deze reis deelgenomen, terwijl er voorts drie niet-communistische studenten zijn meegegaan. Allen keerden op 15 augustus per vliegtuig uit Moskou in Nederland terug.

Nabeschouwing

Over het algemeen waren de deelnemers ervan overtuigd dat de organisatoren er politiek goed aan hadden gedaan het festival opnieuw in een neutraal land te houden. De meningen liepen er echter over uiteen of Finland nu wel een goede keus was geweest. Organisatorisch bleek aan dit festival zoveel te ontbreken dat het niet zeker is of het po-

litiek effect daartegen wel heeft opgewogen.

De afstanden tussen de verschillende onderkomens waren te groot, de maaltijden waren onvoldoende, bovendien bleek Finland veel duurder dan men had gedacht. De taalmoeilijkheden waren schier onoverkomelijk. Er waren veel te weinig tolken. Hierdoor kwam van het leggen van contacten nagenoeg niets. Verschillende ontmoetingen met andere delegaties waren niet meer dan een formaliteit, waaraan men zich plichtmatig onderwierp. Voorts droeg de toch wel duidelijk afwijzende houding van de Finse bevolking niet bij tot het welslagen van dit festival.

Tot nu toe is niet bekend waar het volgende festival zal plaatsvinden. Wel werd reeds in januari 1962 door de Cubaanse premier Fidel CASTRO verzocht het 9e festival in zijn land te houden. In juli werd dit aanbod herhaald. Misschien laten de communistische organisatoren de gedachte aan een neutraal land varen, nu hun opnieuw is gebleken dat het moeilijk is een dergelijke massale bijeenkomst goed te doen verlopen zonder de uitgebreide hulp en steun van een sympathiserende overheid en de bevolking van het gastland.

10 september 1962